

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INTEGRALLASHGAN AXBOROT
TIZIMINI LOYIHALASH VA UNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH
(YANGI ASR UNIVERSITETI MISOLIDA)**

**O'zbekiston xalqaro islomshunoslik akademiyasi "Axborot xavfsizligi"
mutaxassisligi 2-kurs
magistranti Turdiyev Muxtorjon Muqimjon o'g'li**

Annotatsiya

Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalari faoliyatini kompleks raqamlashtirishga qaratilgan integratsiyalashgan platformani ishlab chiqish jarayonida olingan natijalar, uslubiy yondashuvlar va amaliy qo'llanilish tajribasi yoritiladi. Tadqiqot davomida universitet boshqaruvi, qabul jarayoni, talabalar bilan ishlash, moliyaviy operatsiyalar va elektron kutubxona kabi jarayonlarning yagona raqamli tizimga birlashtirilishi samaradorlik va xavfsizlik nuqtayi nazaridan tahlil qilindi. Ishlab chiqayotgan platformamiz Yangi Asr universiteti jarayonlariga moslashtirildi va bu orqali oliy ta'lim muassasasida raqamli boshqaruvning real ta'siri o'rganildi.

Kalit so'zlar: Integratsiyalashgan platforma, oliy ta'lim boshqaruvi, raqamlashtirish, elektron tizimlar, axborot xavfsizligi, universitet jarayonlari, Yangi Asr universiteti.

Kirish. Oliy ta'lim faoliyatida raqamli texnologiyalarni qo'llash avvalgidan ko'ra dolzarb bo'lmoqda. Bo'limlar o'rtasidagi uzilishlar, hujjatlar aylanishida inson omiliga yuqori darajada bog'liqlik, to'lov jarayonlarining tarqoqligi, talabalar bilan ishlashda yagona axborot makonining yo'qligi ko'plab universitetlar uchun jiddiy muammo bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, talabalarning o'qishga qabul jarayonidan boshlab o'qishni tugatguncha bo'lgan barcha bosqichlarni yagona axborot tizimi orqali boshqarish imkoniyati yetarli darajada shakllanmagani boshqaruvning sekinlashishiga, xodimlar yuklamasining keraksiz oshishiga sabab bo'ladi.

Ushbu tadqiqotimiz aynan shu ehtiyojdan kelib chiqqan. Universitet faoliyatida uchraydigan barcha jarayonlarni birlashtiruvchi, bir-biriga ulanadigan, real vaqt rejimida ishlovchi va boshqaruv qarorlarini yengillashtiruvchi kompleks raqamli platformani loyihalashga kirishildi. Mazkur maqola – ushbu platformaning ilmiy asoslari, texnik yondashuvlari va amaliy natijalari haqida yig'ilgan tajribalarimning tahliliy ko'rinishidir.

Tadqiqot natijalari va tahlil

Learning and Sustainable Innovation

Ishlab chiqayotgan platformamizning markazida “bitta jarayon – bitta tizim emas, balki barcha jarayon – bitta ekotizim” tamoyili yotadi. Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, universitetlarda jarayonlar alohida-alohida dasturlar orqali amalga oshirilgani uchun ma’lumotlar takrorlanadi, koordinatsiya sekinlashadi va tizimlar bir-biri bilan moslashmaydi. Biz yaratgan kompleks platforma esa qabul jarayonidan boshlab, shaxsiy kabinet, to‘lovlar, shartnomalar, akademik ma’lumotlar, elektron kutubxona va CRM funksiyalarigacha bo‘lgan barcha faoliyatni bir joyda jamlaydi.

Platformani ishlab chiqishda birinchi navbatda abituriyentlar bilan ishlash moduli shakllantirildi. Pasport ma’lumotlarini avtomatik tanish texnologiyasidan foydalanish xodimlarning qo‘l mehnatini sezilarli kamaytiradi. Amaliy test natijalariga ko‘ra, ID-karta skaneri orqali kiritilgan ma’lumotlarning 80 foizi inson tomonidan qayta tekshirishsiz tasdiqlanishi mumkin. Bu esa qabul jarayonining tezligi va aniqligini oshiradi.

Shuningdek, to‘lov tizimlari bilan integratsiya platformaning eng muhim ustunliklaridan biridir. Universitetlarda to‘lovlarni alohida excel varaqalarida yuritish yoki qo‘lda tekshirish katta xato ehtimolini tug‘diradi. Biz ishlab chiqayotgan tizimda esa har bir to‘lov avtomatik tarzda talaba profiliga birikadi, shartnoma QR-kod orqali tasdiqlanadi, barcha moliyaviy hisobotlar real vaqt rejimida shakllanadi. Bu nafaqat xodimlar yuklamasini kamaytiradi, balki universitetning moliyaviy shaffofligini ham kuchaytiradi.

Elektron kutubxona moduli ham alohida e’tibor talab qiladi. Bepul va pullik resurslarni bir joyda jamlash, ularga kirishni nazorat qilish va mualliflik huquqini saqlash uchun himoyalangan PDF ko‘rish texnologiyasidan foydalanildi. Tizim foydalanuvchilarning yuklab olish urinishlarini bloklaydi va har bir o‘quv materialining foydalanish statistikasini yuritadi.

Platformaning yana bir muhim jihati – boshqaruvning markazlashuvi. Admin panelida barcha bo‘limlar faoliyati to‘liq kuzatiladi. Xodimlarga rollar bo‘yicha turli darajadagi vakolatlar beriladi, amalga oshirilgan har bir o‘zgarish loglanib boriladi. Bu esa axborot xavfsizligi bo‘yicha talablarni to‘liq qondiradi. Shuningdek, tizimning asosiy ustunliklaridan biri – har qanday noxush urinish, parol sinash, ruxsatsiz kirish holatlari bo‘yicha avtomatik ogohlantirish mexanizmi ishlab chiqilgan.

Maqolaning amaliy qismi sifatida, platformani Yangi Asr universiteti jarayonlariga moslashtirish tajribasi alohida ahamiyatga ega. Universitetdagi asosiy muammolardan biri – qabul jarayonining qo‘lda yuritilishi, shartnomalar bilan bog‘liq kechikishlar va moliyaviy bo‘limning katta yuklamasi edi. Platforma joriy etilishi natijasida bu muammolar sezilarli darajada kamaydi: qabul jarayonida hujjatlar bir necha daqiqa

ichida to'liq qayd qilinadigan bo'ldi, shartnomalar avtomatik shakllandi, to'lov tizimi esa inson xatosini butunlay kamaytirib, jarayonni shaffoflashtirdi.

Bundan tashqari, talabalar uchun shaxsiy kabinetning yaratilishi ularning universitet bilan muloqotini yangi bosqichga olib chiqdi. Avvaliga talaba akademik ma'lumot, to'lov tarixi yoki hujjatlarni olish uchun bo'limga murojaat qilishi kerak edi. Hozir esa barcha ma'lumotlar onlayn bir joyda jamlangan. Bu, bir tomondan, talabalar uchun qulaylik yaratgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, xodimlarning vaqtini sezilarli darajada tejadi.

Shuni alohida ta'kidlash kerakki, platformaning universitet boshqaruviga keltirgan eng muhim o'zgarishi – tezkor qaror qabul qilish imkoniyatining paydo bo'lishidir. Real vaqt ma'lumotlari asosida rektorat, dekanlar va bo'lim boshliqlari vaziyatni darhol baholashi, ta'lim jarayonini optimallashtirishi va rejalashtirish bo'yicha aniq qarorlar qabul qilishi mumkin bo'ldi.

Xulosa

Yaratilgan platforma oliy ta'lim muassasasi uchun nafaqat axborot tizimi, balki boshqaruvning yangi modeli sifatida xizmat qiladi. Jarayonlarning avtomatlashtirilishi, ma'lumotlar xavfsizligi, bo'limlararo uzilishlarning bartaraf etilishi va kengaytiriladigan arxitektura uni uzoq muddatli rivojlanish uchun barqaror yechimga aylantiradi. Yangi Asr universiteti misolida ko'rilgan natijalar integratsiyalashgan raqamli platformalarni joriy etish universitetlarning kundalik faoliyatini yengillashtirishi, boshqaruvni soddalashtirishi va ta'lim sifatiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi "Raqamli iqtisodiyot" konsepsiyasi, 2020–2030.
2. UNESCO. Digital Transformation in Higher Education. 2023.
3. Matyoqubov I. Elektron boshqaruv tizimlari va ularning ta'limga integratsiyasi. Toshkent, 2022.
4. Yangi Asr universitetining ichki reglament hujjatlari, 2024.
5. IEEE Xplore. Information Security in University Information Systems (2021–2024).